Väestötietopalvelut/AC

20.4.2017

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö asiassa HE 272/2016 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta, teema: Osoitetietojen ja turvakieltoa koskevien tietojen luovuttaminen postiyrityksille.

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO

Väestörekisterikeskukselta on pyydetty lausuntoa osoitetietojen ja turvakieltoa koskevien tietojen luovuttamisesta postiyrityksille. Väestörekisterikeskus kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Osoitetietojen luovuttaminen postiyrityksille

Nykytilanne

Väestörekisterikeskus luovuttaa tällä hetkellä Posti Oy:lle väestötietojärjestelmän tietoja perustuen postilain (415/2011) 38 §:ään. Väestörekisterikeskus on antanut asiassa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain nojalla tietojen luovutuspäätökseen dnro 2610/410/11.

Tietoluvassa dnro 2610/410/11 on todettu, että osoitetietojärjestelmän päivittämiseksi voidaan postilain 38 §:n nojalla luovuttaa henkilön nykyinen sukunimi, nykyiset etunimet, mahdollinen kutsumanimi, äidinkieli (suomi, ruotsi, tanska, norja, islanti, muu), mahdollinen kuolinpäivä, tieto alaikäisyydestä, sukupuoli, henkilötunnus. Henkilön osoitetiedoista voidaan luovuttaa vakinainen kotimainen osoite, vakinainen ulkomainen osoite, tilapäinen kotimainen osoite, tilapäinen ulkomainen osoite, ulkomaista osoitetta vastaava maakoodi ja valtion nimi, postitoimipaikka selväkielisenä. Mainitut tiedot sisältävät tiedon alkupäivänmäärän sekä mahdollisen päättymispäivänmäärän, mikäli tällaiset asiat ovat tallennettu väestötietojärjestelmään.

Tietoluvan antamishetkellä Posti Oy:llä on ollut tarve saada osoitetiedot vain syntyneistä ja maahan muuttaneista. Muista henkilöistä Posti Oy kerää itse tarvittavat osoitetiedot ja ylläpitää niitä itse. Tietoluvassa on mainittu, että jos tähän menettelyyn tapahtuu muutosta, Posti Oy:n tulee ilmoittaa asiasta Väestörekisterikeskukselle. Nykytilanne on edelleen se, että Posti Oy saa väestötietojärjestelmästä osoitetiedot syntyneille ja maahan muuttaneille, jos henkilöllä on vakinainen osoite Suomessa. Lisäksi kaikkien Postin osoitejärjestelmään merkittyjen henkilöiden osalta Posti Oy saa väestötietojärjestelmästä tiedot nimenmuutoksista ja mahdollisen kuolintiedon.

Lisäksi Posti Oy saa tietoluvan dnro 2610/410/11 mukaan väestötietojärjestelmästä rakennustietoja. Posti Oy:lle toimitetaan rakennustunnus (niistä rakennuksista, joiden käyttötarkoitus on pysyvä- tai vapaa-ajan asuminen tai liiketoiminta), rakennuksen koordinaatit, rakennuksen pääasiallinen käyttötarkoitus, kiinteistötunnus, rakennuksen osoite (sisältäen alkupäivänmäärän) ja huoneistotunnisteet. Kyseiset rakennustiedot luovutetaan kaikista Suomessa sijaitsevista rakennuksista.

VÄESTÖREKISTERIKESKUS
PL 123 (Lintulahdenkuja 4), 00531 Helsinki
puh. 0295 535 001
faksi 09 876 4369

KOKKOLAN TOIMIPISTE
PL 5 (Teknologiakatu 7), 67101 Kokkola
puh. 0295 535 001
faksi 06 835 2337

www.vrk.fi
kirjaamo@vrk.fi

Y-tunnus 0245437-2

Väestörekisterikeskus

Väestötietopalvelut/AC

20.4.2017

Lisäksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) nojalla voidaan Posti Oy:lle luovuttaa myös Ahvenanmaalla sijaitsevat rakennukset. Tietoluvan mukaisesti nämä luovutetaan osoitteenmuutostenhallinta käyttötarkoitukseen.

Muille postiyrityksille ei ole haettu oikeutta saada tietoja väestötietojärjestelmästä. Muuta jakelua hoitaville yrityksille luovutetaan väestötietojärjestelmästä eri tietosisällöillä rakennusten osoitetietoja sekä muita jakelussa tarvittavia tietoja, kuten tieto kerrosten lukumäärästä, hissistä jne. Muulla jakelulla tarkoitetaan tässä esimerkiksi sanomalehtien jakelua sekä nk. osoitteetonta jakelua. Näitä tietoja saavia yrityksiä on lukuisia.

Tietojen luovuttaminen postiyrityksille jatkossa

Väestörekisterikeskus katsoo, että tietojen luovutuksessa tulee aina huomioida väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) tietojen luovutuksen yleiset edellytykset sekä henkilötietolain (523/1999) säännökset. Luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellista siinä toiminnassa, johon tiedot luovutetaan. Tietojen luovuttaminen postiyrityksille väestötietojärjestelmästä tulisi jatkossakin tapahtua siten, että vain postitoiminnan kannalta tarpeelliset tiedot luovutetaan.

Väestörekisterikeskus tuo esille, että postiyrityksille voidaan jatkossakin luovuttaa henkilöiden ja rakennusten osoitetietoja postitoimintaa varten. Kun postiyritykset saavat postitoimintaa varten tiedot tiedon väestötietojärjestelmästä tai yleispalvelun tarjoajan keskitetystä osoiterekisteristä, säilyy tietojen laatu, tietoturva ja -suoja. Väestörekisterikeskus katsoo, että jos katsotaan tarpeelliseksi, väestötietojärjestelmän tietoja voidaan hyödyntää postitoimintaan. Näin varmistuttaisiin siitä, että postipalveluissa käytetyt osoiterekisterin tiedot ovat mahdollisimman ajantasaiset ja virheettömät.

Turvakieltoa koskevien tietojen luovuttaminen postiyrityksille

Postilain (415/2011) 38 §:ssä säädetään siitä, että yleispalvelun tarjoajan oikeus saada tietoja koskee kaikkia väestötietojärjestelmään rekisteröityjen henkilöiden säännöksessä mainittuja tietoja lukuun ottamatta henkilöitä, joilla on voimassa oleva väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (611/2009) mukainen turvakielto.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 ja 37 §:ssä säädetään turvakiellosta. Jos henkilölle on talletettu väestötietojärjestelmään turvakielto, kiellon kohteena olevan henkilön kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto saadaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn kiellon kohteena olevan henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Turvakielto koskee myös kiellon kohteena olevan henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista, kun kiellon kohteena olevan tietoja luovutetaan väestötietojärjestelmästä.

Turvakiellon alaisten tietojen luovuttaminen muille kuin viranomaisille on lain mukaan kiellettyä. Väestörekisterikeskus ei myöskään luovuta yksityissektorin toimijoille tällä hetkellä tietoa siitä, että henkilöllä on turvakielto. Itsessään tieto turvakiellosta ei ole turvakiellon alainen tieto, jolloin lainsäädännöllistä ehdotonta estettä ei ole tämän tiedon luovuttamiseen. Kuitenkin tietoa ei tule yleisten tietosuojaperiaatteiden mukaisesti luovuttaa, jos se ei ole tarpeellista. Tietoa turvakiellon

Väestötietopalvelut/AC 20.4.2017

olemassa olosta onkin harkittava tapauskohtaisesti, eikä tietoa tule luovuttaa viranomaisellekaan ilman, että se olisi viranomaistoiminnassa hyödyllistä.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) lain esitöissä (HE 89/2008) on 37 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittu, että kun rekisterihallinnon viranomainen luovuttaa toiselle viranomaiselle turvakiellon kohteena olevia tietoja sen on pykälän 2 momentin mukaan samalla ilmoitettava viranomaiselle turvakiellosta, jollei ole kysymys tiedon luovuttamisesta postilähetystä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten. Hallituksen esityksen mukaan tällä ilmoitusmenettelyllä halutaan varmistaa, että tiedot saava viranomainen on tietoinen tietojen erityisluonteesta ja tämä viranomainen voisi kyseisten tietojen osalta suunnitella oman tietojen käyttöä ja suojausta koskevan prosessinsa nämä näkökohdat huomioon ottaen. Postilähetyksiä ja muita tiedon käytön kertatarpeita koskeva poikkeussäännös on katsottu tarpeelliseksi, koska näissä tapauksissa turvakiellosta ilmoittaminen saattaisi itse asiassa aiheuttaa suuremman vaaran turvakiellon alaisten tietojen paljastumiseen ulkopuolisille kuin sen ilmoittamatta jättäminen.

Väestörekisterikeskus katsoo, että ei ole täysin mahdotonta, että postiyrityksen osoitetietojärjestelmään voitaisiin luovuttaa tietoa turvakiellosta sitä varten, että postiyritys voisi itse keräämien turvakiellon alaisten tietojen osalta suunnitella oman tietojen käyttöä ja suojausta koskevan prosessinsa siten, että turvakiellon alaiset tiedot ovat riittävällä tavalla suojattuja. Jos tieto turvakiellosta luovutettaisiin postiyrityksen osoitetietojärjestelmään, tulee ehdottomasti huolehtia siitä, että turvakieltoisten henkilöiden asema ei missään olosuhteessa vaarannu. Esimerkiksi osoitetietojärjestelmän suojaamisessa tulisi huomioida se, että henkilön asuinpaikkaa kuvaavat tiedot eivät voisi olla yhdistettynä tietoon turvakiellosta siten, että siitä laajalle joukolle paljastuisi tieto henkilön turvakiellosta ja samalla turvakiellon alaiset tiedot. On kuitenkin huomioitava se, että usein järjestelmässä on jo turvakiellon alainen tieto ja se yhdistettynä tietoon turvakiellosta paljastavat henkilön turvakiellon alaisia tietoja.

Jos jatkossa olisi useampia postitoimijoita ja näiden toimijoiden rekistereihin tulisi päivittää tietoturvakiellosta, voisi ajatella riskien turvakieltoisten henkilöiden tietojen paljastumisesta olevan vielä suuremmat. Tällöin olisi laajempi joukko toimijoita, joilla olisi pääsy tietoon siitä, että henkilöllä on turvakielto ja mitkä henkilön turvakiellon alaiset tiedot ovat. Tällöin on erityisesti hyvä huomioida se, että postilaissa ei ole säädetty osoiterekisterin tietojen luovutuksen erityisistä tietoturvavaatimuksista, kun yleispalvelun saaja luovuttaa osoiterekisterin tietoa postitoimintaa varten muille toimijoille. Jos postiyrityksille luovutettaisiin tieto turvakiellosta, olisi tarpeen säätää tarkemmin siitä menettelystä miten postiyritykset voivat käsitellä turvakiellon alaisia tietoja, miten tiedot tulisi suojata ja minne tietoja saisi luovuttaa sekä miten turvakieltolaisen henkilön asema saadaan turvattua.

VÄESTÖREKISTERIKESKUS

Timo Salovaara
Johtaja

Annika Collin
Palvelupäällikkö